

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2020

SERBIAN SECOND ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER I

MARKING GUIDELINES

Time: 3 hours

200 marks

These marking guidelines are prepared for use by examiners and sub-examiners, all of whom are required to attend a standardisation meeting to ensure that the guidelines are consistently interpreted and applied in the marking of candidates' scripts.

The IEB will not enter into any discussions or correspondence about any marking guidelines. It is acknowledged that there may be different views about some matters of emphasis or detail in the guidelines. It is also recognised that, without the benefit of attendance at a standardisation meeting, there may be different interpretations of the application of the marking guidelines.

SECTION A

Правопис, фонетика и основе граматике

1. Српски језик има два писма наведи која су и напиши слова оба писма?
Азбука (Ћирилица): А, б, в, г, д, ђ, е, ж, з, и, ј, к, л, љ, м, н, њ, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, џ, ш.
Абецеда: A,b,c,č.ć,d,dž,đ,e,f,g,h,i,j,k,l,lj,m,n,nj,o,p,r,s,š,t,u,v,z,ž.
2. Вук Стефановић Караџић је живео од .6.11.1787 год. До 7.2. 1864 године.
(упиши године)
Како је Вук допринео развоју српског језика?
Вук Стефановић Караџић био је филолог и реформатор српског језика.
Најзначајнија личност српске књижевности прве половине 19. века.
3. Подвуци језике који чине јужнословенску језичку групу:
пољски, македонски, руски, бугарски, словачки, српски
4. Које гласовне промене постоје у српском језику? Наведи их:
Гласовне промене у српском језику су:
  - **Једначење сугласника по звучности**
  - **једначење сугласника по месту изговора**
  - **Палатализација**
  - **Сибиларизација**
  - **Јотовање**
  - **Непостојано А**
  - **Промена Л у О**
  - **Губљење сугласника**
  - **Асимилизација и сажимање самогласника**
5. Акцентуј следеће речи:
капетан , телефон, развеселити, лав, коњ.
6. У основи српског књижевног језика су млађи екавски и (и) јекавски говори, а то су
Шумадијско – Војвођански и Источно херцеговачки говор.
(назив-говора)
7. Напиши следеће речи ијекавским изговором:
ЦВЕТИЋ – цвијетић   ПРИПОВЕДАЧ – приповједач
СМЕШАН – смијешан   ДРЕМАТИ – дријемао
РАЗУМЕО – разумио   ПОБЕСНЕО – побјеснио
8. Напиши који су падежи у српском језику:
Номинатив, Генетив, Датив, Акузатив, Вокатив, Локатив, Инструментал.

9. Испиши све падеже јединине именице **рука**:
Н. РУКА (СУБЈЕКАТ) В.РУКО (ДОЗИВАЊЕ)
Г. РУКЕ (ОДВАЈАЊЕ) И. РУКОМ (СРЕДСТВО)
Д. РУЦИ (ПРАВАЦ) Л. РУЦИ (МЕСТО)
А. РУКУ (ОБЈЕКАТ)
10. Напиши скраћенице за следеће изразе:
то јест: **т.ј.** доктор: **др**
на пример: **нпр.** и слично: **и сл.**
магистар: **мр.** и тако даље: **итд.**
11. Напиши речима следеће бројеве:
139 – сто тридесет и девет.
8. – осми
1592 – хиљаду петсто и деведесет и два
XVII – седамнаест
90 – деведесет
124.– сто двадесет и четврти
12. Напиши демунитиве од следећих речи:
РУКА – рукица
КАМЕН – каменчић
КЛУПА – клупица
СТОЛИЦА – столичица
ДЕВОЈКА – девојчица
13. Препиши следећу реченицу водећи рачуна о употреби великог слова:
На Тргу Републике у Београду налазе се Народни музеј, Народно позориште, Градска кафана и споменик кнезу Михаилу.
14. Напиши правилно следећу реченицу:
Душан Ковачевић савремени комедиограф је написао драму Балкански шпијун.
15. У нашем језику имамо доста страних речи и израза.
Наведи их који су:
На пример имамо турцизме: **Џигерица, шатор,**
Германизме: **фарба и штоф.**
Грцизам: **апостол, икона**

Књижевна дела и писци:

16. Да ли препознајеш ко је овај књижевник на слици и какав историјски и књижевни значај ма за нашу књижевност?

Напиши неколико важних података из његове аутобиографије и наведи која су његова најпознатија дела.

На слици је наш добитник Нобелове награде писац Иво Андрић. Иво Андрић је рођен у Босни у месту

Долцу код Травника тадашња краљебина а после СФРЈ 10.10.1892 а умро 13.3.1975 у Београду .Нобелову награду је добио 1961. године за роман „На Дрини ћуприја „. Најпознатија дела: Проклета авлија, Знакови поред пута,Травничка хроника и многа друга дела. Био је постављен за чиновника генералног конзулата Краљевине Срба и Хрвата и Словенаца.

17. Истина је да и њему утроба гори за лепотом; а та је лепота видљива,али недостижна и неиздржљива;не да се ухватити, не може се украсти,нема се за шта купити,нити се од њуди отети,ни од бога измолити;као привиђење је,нестварно и кратковеко,а драже од свега што је живо,стварно и надокхват руке.

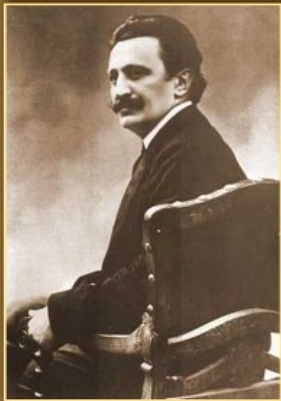
(Иво Андрић: На обали)

Наведено размишљање о лепоти и њеном смислу у човековом животу треба схватити као:

- (а) поруку да не треба тежити лепоти,ни за њом чезнути,јер је она за човека недостижна,
- (б) сазнање да је лепота трајна човекива чежња и незаменљива духовна потреба,
- (в) Увереност да човек ора потискивати своју чежњу за лепотом,јер се лепота не може купити,ни од бога измолити,нити од некога отети,
- (г) искуство о томе да човек непрекидно тежи да освоји идеалну лепоту али му она остаје недостижна ,и управо због тога драгоцен и насушно потребна.

Заокружи слова испред тачних одговора

18.

<p>Питао сам најзад и господина проту, једном приликом када је био на вечери код нас, верујући необично у његову ученост, па се и он збунио и није умео да ме научи.</p> <p>– Пети падеж, пети падеж! – узме да замуцкује прота, бринући се да пред мојом породицом сачува ауторитет учена човека. – Па колико падежа ви учите?</p> <p>– Седам.</p> <p>– Седам? – зграну се прота. – Е, то је много, то је баш много!</p> <p>– Много! – уздишем и ја.</p> <p>– Ја не знам само – окреће се прота мојим родитељима, – што ће им толики падежи. То је просто, професорски бес. Узмите само: једна Немачка, колико је то пространа и силна царевина, па нема више него четири падежа; па онда Француска, па Енглеска, све велике и моћне државе, па немају више него четири падежа. А шта смо ми, једна такорећи мала земља, тек неколико округа, па седам падежа. Па зар то није, молим вас, бес кад се не простиремо према своме губеру?</p>	<p>Бранислав Нушић АУТОБИОГРАФИЈА</p> <p>Српски језик</p>
---	---

[Source: Google images]

Објасните значење речи аутобиографија.

Аутобиографија је књижевно дело које се пише у првом лицу јер особа пише о себи.

Роман представља аутобиографску причу или филозофију пишевог живота.

- (а) Како се зове наш познати писац и по чему је он био познат?
Наш познати писац је Бранислав Нушић. Драмски писац, комедиограф
Драматург Народног позоришта, дипломата у Конзулатима Краљевине Србије,
Новинар и публициста и скретар у тадашњем Министарству просвете.
Најпознатија дела: Народни посланик, Госпођа Министарка, сумњиво лице,
Хајдуци, Аутобиографија и остала дела. Велики патриота и учесник првог светског
Рата где је изгубио и свог сина.
- (б) Објасни и напиши твоје мишљење шта је писац хтео да каже у овом параграфу.
 Зашто пореди Немачку и остале земље са Србијом?
Пореди Србију са осталим светским силама јер ми имамо највише падежа од свих њих у нашем језику иако смо у поређењу са њима јако мала земља.

SECTION B

19. Поезија

Наведи наслов песме, име писца и врсту лирске песме из које су следећи стихови:

Чуј рећи ћу ти неку тајну:
не остављај ме
никад саму
кад неко свира.

Могу ми се учинити меке
дубоке и меке
очи неке
сасвим обичне.

- (а) Наслов песме је „Опомена“.
- (б) Аутор је **Десанка Максимовић**.
- (в) Припада **Љубавним лирским песма**.

20. Глаголима супротног значења остварени су ефектни контрасти у песми Светли гробови Јована Јовановића Змаја:

Где ја стадох – ти ћеш поћи!
Што ја не могах – ти ћеш
моћи!
Куд ја нисам – ти ћеш доћи!
Што ја почех – ти продужи!
Још смо дужни – ти одужи!

Тим контрастима:

- (а) наглашена је мисао да се обнова и стварање обезбеђују трајним делима и стваралачким порукама сваком будућем нараштају,
- (б) уверљиво је дочаран пут којим се остварује непрекидан напредак у свим појединачним и колективним идеалима и тежњама,
- (в) упућен је одлучан позив младим људима да увек траже ново да иду својим путевима,
- (г) указано је на непрекидно животно и стваралачко коло у коме су сједињени сви нараштаји, прошлост, садашњост и будућност,
- (д) опоменути су будући нараштаји да се критички не осврћу на своје претходнике претходнике и њихове заслуге.

Заокружи слова испред тачних одговора.

21. Препознај одлике (својства) баладе:
(а) садржи лирске ,епске и драмске елементе;
(б) опева значајне историјске догађаје
(в) има устаљену песничку форму;
(г) завршава се трагично.
Заокружи слова испред тачних одговора.
22. Лексикологија
Аверзија значи:
(а) отпор, одвратност, мржња
(б) упућеност, верзираност
(в) прва верзија текст
23. **Јетрва** значи
(а) мужевљева сестра
(б) жена мужевљовог брата
(в) женина сестра
(заокружи слово испред тачног одговора)
24. Реч **легат** значи:
(а) музички инструмент
(б) имовина која се оставља тестаментом
(в) човек који леже рано да спава.
(заокружи слово испред тачног одговора)
25. Фразеологија
Израз Не може се главом кроз зид значи:
(а) не може се лако до циља
(б) не може се силом до циља ,не може се што је немогуће
(заокружи слово испред тачног одговора)
26. Објасни израз **ИЗВЕСТИ НА ПУТ**
Значење се односи на децу и омладину да постану добри људи и заврше факултет и нађу добар посао и оснују породицу.
27. Објасни значење пословице:
КО РАНО РАНИ ДВЕ СРЕЋЕ ГРАБИ
Значење је да ако раније устанете и почнете са радом пре ће те завршити са чим сте почели и имаћете више среће са започетим послом.
28. Реч поуздано значи:
(а) искрено
(б) с одлучношћу
(в) **са сигурношћу**
(заокружи слово испред тачног одговора)

29. Реч осоколити значи:
- а) постати вешт и брз као соко
  - б) обучити сокола за лов
  - в) **подстаћи некога, охрабрити га**
(заокружи слово испред тачног одговора)

Број поена: 100

Total: 100 marks